

משה ויהושע – חילופי משמרות

(ראה תרשים צבעוני בעמ' 298)

■ אמנות הצירוף

במזמור "אשת חיל" שאנו שרים כל ערב שבת, מופיע הפסוק הזה:

"הִיְתָה כְּאֲנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחֵק תָּבִיא לַחֲמָה". (משלי לא, יד)

חז"ל הביאו את הפסוק הזה כמשל לכלל יסוד בהבנת התורה:

"דברי תורה עניים במקומן ועשירים במקום אחר".

(תלמוד ירושלמי, מסכת ראש השנה פרק ג' הלכה ה)

כלומר, לפעמים צריך להרחיק נדוד בתורה כדי למצוא תשובות לשאלות המתעוררות במקום זה או אחר. ביסוד התפיסה הזאת מונח הרעיון, שה' פיזר את פרטי המידע בכמה מקומות בתורה ולא כינס אותם במקום אחד. מכאן, שכדי להבין כל נושא על בוריו עלינו להקיף את כל דברי התורה.

נוסיף ונאמר, שפיזור פרטי המידע בכמה מקומות מאפשר לתורה להניח את הדגש בכל מקום על פרט אחר. משום כך, פרטים מסוימים שיהיו חסרים כאן – יימצאו במקום אחר, וכן להיפך.

הנה לפנינו דוגמא מובהקת שממנה נוכל ללמוד רבות.

פרשת חילופי המשמרות בין משה רבנו ליהושע בן נון, מופיעה בתורה לא פחות משש פעמים. רק אמנות הצירוף תיתן בידינו כלים לפרישת היריעה האמתית.

■ איש על העדה

המעבר בין הנהגת משה רבנו להנהגת יהושע בן נון, הוא חד וחריף. משה רבנו זכה למדרגת "איש האלוקים", בעוד יהושע הוא "מְשִׁירַת מִשֵּׁה".

חז"ל המשילו את משה לשמש ואת יהושע לירח:

"...פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה". (בבא בתרא עה.)

על פי המשל הזה לא היה קל לעם ישראל לעבור מאור השמש לאור הירח. משום כך לוו החילופין האלו בחיזוקים רבים ופומביים לעיני כל העם. כך פותחת פרשת פינחס את הנושא הזה:

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲלֵה אֶל הַר הָעֵבְרִים הַזֶּה, וּרְאֵה אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל". (במדבר כז, יב.)

הציווי הזה מופיע בפתאומיות ונראה כעומד בפני עצמו. התורה אינה מגלה לנו את הרקע להוראה. במקור, הציווי הזה בא כתגובה לתחינותיו ובקשותיו של משה רבנו. את הפרט הזה חושפת התורה בפרשת ואתחנן:

"וַאֲתַחֲנֶן אֵל ה' בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר... אֶעֱבְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן...". (דברים ג, כג; כה.)

משה רבנו מתחנן לפני ה' להיכנס לארץ ישראל פעם אחר פעם, עד שה' אוסר עליו להמשיך ולהתפלל. בפעם האחרונה הזו ה' נענה חלקית לבקשתו, ומאפשר לו לראות את ארץ ישראל מנקודת תצפית בעבר הירדן. מצד שני, בפרשת ואתחנן מופיע שמו של יהושע בפתאומיות:

"וַיְצַו אֶת יְהוֹשֻׁעַ וַחֲזַקְהוּ וְאִמְצָהוּ, כִּי הוּא יַעֲבֹר לְפָנַי הַיּוֹם הַזֶּה...". (שם, פסוק כח.)

כאן אין אזכור למה שקדם להעלאת שמו של יהושע, בעוד הפרט הזה מופיע בהרחבה בפרשת פינחס:

"וַיִּדְבַר מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר. יִפְקֹד ה' אֱלֹהֵי הַרוּחֹת לְכָל בָּשָׂר, אִישׁ יַעַל הָעֵדָה... וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קַח לְךָ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נּוּן...". (במדבר כז, טו-טז; יח.)

בפרשת פינחס מגלה התורה, כי העלאת שמו של יהושע באה כמענה למשאלתו של משה רבנו. לסיכום. מה שחסר כאן בפרשת פינחס, מושלם בפרשת ואתחנן, ומה שחסר שם – מושלם כאן.

כל פרשה מכילה את ההדגשים המיוחדים לה. פרשת פינחס מדגישה את בקשת משה למינוי מנהיג שיבוא אחריו, ופרשת ואתחנן מדגישה את בקשת משה להיכנס לארץ ישראל.

ההבנה הזאת תוביל אותנו לפתרון הבעיה הבאה.

■ סמיכה בשתי ידיים

ה' מצווה את משה לסמוך את ידו האחת על יהושע בן נון ולהאציל עליו מגדלות הרוחנית. להפתעתנו, במקום לסמוך את ידו האחת כפי שנצטווה, סומך משה רבנו את שתי ידיו על יהושע.

נשווה את הציווי לביצוע:

הציווי – "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה, קַח לְךָ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ וְסִמַּכְתָּ אֶת יָדְךָ עָלָיו". (במדבר כז, יח)

הביצוע – "וַיִּסְמְךָ אֶת יָדָיו וַיִּצְוֶהוּ, כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' בְּיַד מֹשֶׁה". (שם, פסוק כג)

התמיהה גדולה עוד יותר משום שהתורה מציינת, שכך בדיוק דיבר ה' ביד משה! והרי ה' ציווהו לסמוך בידו האחת!

חז"ל במדרש רבה מייחסים זאת לעינו הטובה של משה שהעניק את ההנהגה ליהושע משרתו בשתי ידיו:

"טוב עין הוא יברך" (משלי כב, ט) - משל למלך שאמר לבן ביתו: תן לפלוני סאה של חטים. הלך ונתן לו סאתיים. אמר לו: הרי סאה משל מלך וסאה משלי. כך אמר הקב"ה למשה: 'וַיִּסְמְךָ אֶת יָדְךָ עָלָיו' - יד אחת. מה עשה? 'וַיִּסְמְךָ אֶת יָדָיו עָלָיו וַיִּצְוֶהוּ'. לקיים מה שנאמר 'טוב עין הוא יברך'". (במדבר רבה כא, טו)

אנו לשיטתנו, נפעיל את הכלל שלמדנו למעלה, שדברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר.

נעבור לפרשת 'וזאת הברכה', שם נראה את תיאור האירוע הזה מזווית ראייה חדשה:

"וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון מְלֹא רוּחַ חֲכָמָה כִּי סִמְךָ מֹשֶׁה אֶת יָדָיו עָלָיו, וַיִּשְׁמְעוּ אֱלֹהֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל...". (דברים לד, ט)

בפסוק זה אנו רואים את תכלית הסמיכה בשתי ידיים. משה רבנו סומך את שתי ידיו על יהושע בן נון כדי להאציל עליו **שתי השראות**. השראה ראשונה היא "רוח חכמה", והשנייה היא – **סמכותיות** ("וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו...") שהעצימה את דמותו בעיני העם, ומעתה יקשיבו לו ויקבלו את מרותו. נשוב אל פרשת פינחס ונתבונן בתיאור האצלת סמכות מנהיגותית נבואית על יהושע:

"וַנִּתְּתָהּ מִהוֹדֶךָ עָלָיו, לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". (במדבר כז, כ)

קרני האור שבקעו מפניו של משה רבנו, הם הם הודו והדרו. משה נצטווה אפוא להעניק חלק מן ההוד הזה ליהושע, כדי להאציל עליו סמכות מנהיגותית ונבואית לעיני כל ישראל.

יוצא אפוא, שכוונת הציווי האלוקי כפי שהבין משה, היא באופן הבא:

"...קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו, וסמכת את ידך עליו. והעמדת אתו... וַנִּתְּתָהּ מִהוֹדֶךָ עָלָיו, לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". (במדבר כז, יח-כ)

כלומר, בידך האחת תמלא את רוחו של יהושע **בחמתך האלוקית**: "ויהושע בן נון מלא רוח חכמה פי סמך משה את ידיו עליו" (דברים לד, ט), ובידך השנייה – תעניק ותאציל **מקרני ההוד** שלך ליהושע, כדי שבני ישראל יצייתו לו. בידו הימנית, מאציל משה רבנו **חכמה**, ובידו השמאלית – **הוד**.

■ הצאן והרועה

נמשיך במלאכת ההשוואה, ונגלה עוד פרטים מפתיעים.

משה רבנו דורש מה' למנות מנהיג, שיכיל בתוכו שתי תכונות:

1. "אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֵא לְפָנֵיהֶם" (במדבר כז, יז).

הווי אומר, מנהיג המציג דוגמא אישית; הוא יצא ראשון לפני כולם למלחמה, והוא ישוב ראשון למחנה לארגן אותו מחדש. זו תכונה ראשונה.

התכונה השנייה היא:

2. "וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יָבִיאֵם" (שם).

כלומר, מנהיג סמכותי שיידע להוציא אותם למלחמה ולהשיב אותם בחזרה לביתם.

משה רבנו מסכם את דרישתו במילים האלו:

”וְלֹא תִהְיֶה עֵדוּת ה' כְּצֵאתָן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רָעָה.” (שם)

הביטוי הזה צורם מאוד. האם ללא מנהיג בשר ודם אין רועה לישראל? האם היה מסוגל משה רבנו לבדו להוביל את העם ממקום למקום ללא הכוונת עמוד ענן ועמוד אש? הלוא ה' אלוקי ישראל, הוא הרועה והוא מחולל כל! התורה מעידה בפירוש:

”עַל פִּי ה' יִחַנּוּ וְעַל פִּי ה' יִסְעוּ, אֶת מִשְׁמֵרֹת ה' שְׁמְרוּ עַל פִּי ה' בְּיַד מֹשֶׁה!” (במדבר ט, כג)

בתשובתו, מעיר ה' למשה ברמז כי שגה בדיבורו:

”...וְלִפְנֵי אֲלֻעֵזֶר הַכֹּהֵן יַעֲמֵד (יהושע בן נון), וְשָׂאֵל לֹא בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים לִפְנֵי ה', עַל פִּי (משפט האורים והתומים) יֵצְאוּ וְעַל פִּי יָבֹאוּ, הוּא וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִתּוֹ...” (במדבר כז, כא)

כלומר, מי שיורה ליהושע מתי לצאת ומתי לבוא הם האורים והתומים. מובן שהאורים והתומים מבטאים את דבר ה'.

כלומר, לא מנהיג בשר ודם הוא המוציא והמביא את ישראל, אלא ה'. הנחייתו מתבצעת דרך האורות המסתוריים הבוקעים מן האבנים היקרות אשר בחושן המשפט. שוב מודגשת העובדה, כי ”עַל פִּי ה' יִחַנּוּ וְעַל פִּי ה' יִסְעוּ”. את השיעור הזה למד משה רבנו והפגנים.

בפרשת וילך נשמע זאת בפירוש מפיו של משה בעצמו:

”וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בֵּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם, לֹא אוֹכַל עוֹד לְצֵאתָ וּלְבוֹא, וְה' אָמַר אֵלַי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה.” (דברים לא, ב)

משה מדגיש בדבריו את החלק הראשון: ”לְצֵאתָ וּלְבוֹא”. כלומר להוות דוגמה אישית, לצאת לפניהם ולבוא לפניהם. הוא אינו מזכיר את החלק השני 'להוציא ולהביא', מפני שזה התפקיד של ה'.

בהמשך נאומו, אומר משה רבנו:

"ה' אֵלֵהֶיךָ הוּא עֵבֶר לְפָנֶיךָ הוּא יִשְׁמֵד אֶת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ וִירְשׁוּתָם..."

(שם, פסוק ג)

האמירה הזאת היא תיקון לשגיאה שנאמרה בפרשת פינחס:

"...וְלֹא תִהְיֶה עֵדוּת ה' כְּצֵאתָן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רָעָה."

(במדבר כז, יז)

יש רועה והוא ה' ההולך לפני מחנה ישראל. ה', הוא המוביל והוא המנהיג.

אמנם יש רועה שמוציא לפועל את הוראת ה':

"...יְהוֹשֻׁעַ הוּא עֵבֶר לְפָנֶיךָ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה'."

(דברים לא, ג)

יהושע יוביל את עם ישראל בעקבות ה' הנותן את ההוראות.

■ **"תבוא" או "תביא"**

כל הנאמר לעיל, מסביר את השוני בין דברי החיזוק של **משה ליהושע**, לבין דברי החיזוק של ה' **ליהושע**. בדבריו של משה (בפרשת וילך) נאמר:

"וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לַיהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינַי כָּל יִשְׂרָאֵל: חֲזֹק וְאַמֵץ, כִּי אַתָּה תְּבֹא אֶת הָעָם הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה'..."

(דברים לא, ז)

משה רבנו מקפיד להשתמש בביטוי: **"אַתָּה תְּבֹא אֶת הָעָם"**, כלומר – יחד אתם. הוא אינו אומר: **"אתה תביא את העם"**, כיוון שהוא ננזף על אמרו: **"אֲשֶׁר יוֹצִיאֶם וְאֲשֶׁר יְבִיאֶם"**.

לא כן דברי החיזוק של ה' ליהושע:

"וַיֹּצִיאוּ (ה') אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון וַיֹּאמְרוּ: חֲזֹק וְאַמֵץ, כִּי אַתָּה תְּבִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם, וְאַנֹכִי אֶהְיֶה עִמָּךְ."

(דברים לא, כג)

רק ה' בעצמו רשאי למחול על כבודו ולחזק את יהושע בביטוי **"אַתָּה תְּבִיא"**.

על דברי החיזוק האלה חזר ה' בתחילת ספר יהושע אחרי מות משה:

"הֲלוֹא צִוִּיתִיךָ, חֲזֹק וְאַמֵץ, אֶל תַּעֲרֹץ וְאֶל תַּחֲתִי, כִּי עִמָּךְ ה' אֵלֵהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תִּלְךְ."

(יהושע א, ט)

ציווי ומינוי

נמשיך בהשוואה בין הפרשיות ונגלה תובנות חדשות. בדרך כלל, כאשר מופיעה הדגשה של **ציווי אלוקי**, אנו מצפים להוראה מפורטת. בפסוק הבא יש דבר מפתיע, מופיע בו ציווי ללא הוראות צמודות:

”...קח לך את יהושע בן נון... והעמדת אתו לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה וצויתתה אתו לעיניהם.”
(במדבר כז, יח-יט)

לא נאמר מה הן ההוראות המעשיות שמכיל הציווי. תמונה זהה אנו רואים גם בביצוע:

”ויעש משה כאשר צוה ה' אתו, ויקח את יהושע... ויסב את ידיו עליו ויצוהו כאשר דבר ה' ביד משה.”
(שם, כב-כג)

גם כאן לא מפורט, מה משה מצווה את יהושע. הערפל מתבהר במקום אחר, בסיפורם של בני גד ובני ראובן. בקשתם המיוחדת לנחלה מן העבר המזרחי של הירדן נענית בחיוב על ידי משה, בצירוף תנאיו המיוחדים.

משה מְמַנֵּה אחראים על הביצוע, והם: אלעזר הכהן, יהושע בן נון ונשיאי השבטים:
”וּיצו להם משה את אלעזר הכהן ואת יהושע בן נון...”
(במדבר לב, כח)

מכאן אנו למדים כי 'ציווי' פירושו גם 'מינוי'. על פי זה, פירוש הפסוק לעיל **”וּצויתתה אתו לעיניהם”** הוא, שה' מנחה את משה רבנו **למנות** את יהושע בן נון למנהיג ישראל, בצורה פומבית ולעיני כל העם. זאת ועוד, יש בציווי הזה יסוד נוסף חשוב ביותר, שגם הוא אינו כולל הוראות מפורטות, אלא משהו מרכזי אחד. נתבונן בקטע הבא, אף הוא מפרשת ואתחנן:

”וּצו את יהושע וְחִזְקוּהוּ וְאַמְצוּהוּ...”
(דברים ג, כח)

למינוי הזה מתלווה חיזוק ואימוץ כוח. נעבור אל פרשת **וילך** ונתבונן בביצוע הוראת הקב"ה, ושם תושלם תמונת **הציווי** הזה:

"וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לַיהוָשֻׁעַ, וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינַי כָּל יִשְׂרָאֵל: חֲזֹק וְאַמֵּץ, כִּי אַתָּה תִּבּוֹא אֶת הָעָם הַזֶּה..."

וה' הוא ההלך לפניך הוא יהיה עמך... לא תירא ולא תחת". (דברים לא, ז-ח)

על פי זה, הציווי הוא "לא תירא ולא תחת". כלומר, אין כאן הוראת ביצוע מעשית, אלא פקודה לא לפחד.

לא רק משה, אלא גם הקב"ה מחזק אישית את יהושע בן נון ומצווה עליו לא לפחד ולא להתיירא:

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה... קְרָא אֶת יְהוָשֻׁעַ וְהִתִּיצְבוּ בְּאֵהָל מוֹעֵד וְאַצְוֶנּוּ..."

(שם, פסוק יד)

בהמשך הפרק נגלה שהציווי הזה הוא אזהרה לא לפחד:

"וַיִּצְוֶה ה' אֶת יְהוָשֻׁעַ בֶּן נֹון וַיֹּאמֶר חֲזֹק וְאַמֵּץ, כִּי אַתָּה תָּבִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם, וְאַנְכִי אֶהְיֶה עִמָּךְ..."

(שם, פסוק כג)

את השלמת הציווי אנו מוצאים בתחילת ספר יהושע:

"הֲלוֹא צִוִּיתִיךָ חֲזֹק וְאַמֵּץ אֶל תַּעֲרִץ וְאֶל תַּחַת, כִּי עִמָּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ..."

(יהושע א, ט)

■ חילופי משמרות

כל היסודות שהוזכרו במאמר הזה, ואשר נלקטו אחת לאחת מששת המקומות בהם התורה מתארת את מינוי יהושע, הינם חיוניים למעבר ההנהגה ממשה רבנו ליהושע בן נון. הקושי בחילופי המשמרות הללו הוא עצום, הן למשה והן לעם ישראל.

משה רבנו משול לשמש בשמיים. הוא מלא אור נבואה וחכמה, מאיר בהוד שמימי, מוציא לפועל אותות ומופתים היסטוריים וחד פעמיים לעיני כל ישראל, מנהיג ומצביא על, אשר מפנה את מקומו ליהושע משרתו הנאמן.

יהושע ניצב בצלו הענק של משה:

"...וּמִשְׁרָתוֹ, יְהוָשֻׁעַ בֶּן נֹון נָעַר, לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֵהָל..."

(שמות לג, יא)

התהליך של חילוף ההנהגה חייב את משה להשלים עם הגזירה הקשה, ואת בני ישראל - להשלים עם המציאות החדשה.

משום כך, היה צריך משה להיות בטוח באופן מוחלט, שהגזירה לא תשתנה. כל עוד הוא היה רשאי להתפלל, הוא לא נואש.

רק כאשר ציווה ה' עליו לא התפלל יותר, הבין משה כי זה הסוף:

"...וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי רַב לָךְ אֵל תוֹסֵף דִּבֶּר אֵלַי עוֹד בְּדַבַּר הַזֶּה".
(דברים ג, כו)

בשלב זה, לאחר שהשלים עם הגזירה, היה צריך משה לפנות ביוזמתו אל ה' ולבקש מינוי מחליף, כיאה לקברניט ומנהיג אמיתי.

ה' גם אינו מציע את שמו של המחליף, עד שישמע בקשה מפורשת מפי משה. זאת, כדי להקל עליו את המעבר.

הקב"ה מוסיף ומעיר למשה בעדינות, שמנהיג בשר ודם הוא לא חזות הכול. עדיין הקב"ה ממשיך להיות הרועה של הצאן, והמנהיגים הם רק המוציאים לפועל את הנחיות ה'.

לאחר שהסתיים התהליך העדין מול משה, מתחיל תהליך חדש שתפקידו להכשיר את יהושע בעיני עם ישראל.

חילופי המשמרות בין משה ליהושע נעשים לעיני כל ישראל. זאת, בניגוד למינויו של אלעזר הכהן תחת אביו אהרן הכהן. המינוי הוא נעשה בראש ההר, הרחק מעיני ישראל. שם, אהרן פושט את בגדיו ואלעזר בנו לובשם. הפעולה היא נעשית בצנעה ומלווה ברגשות עזים ומעורבים של עצב הפרידה עם שמחת ההמשכיות. מנגד, מינויו של יהושע בן נון נעשה בפומבי. הכול רואים כיצד משה רבנו סומך את שתי ידיו על ראשו של יהושע ומעביר אליו מחמתו והודו.

הקב"ה יחד עם משה מחזקים את יהושע, מאמצים את ידיו ומצווים עליו שלא יירא ולא יחת. ה' מבטיח לו שהוא ינחיל את ארץ ישראל לעם ישראל וה' יהיה אתו לאורך כל הדרך.

רק תהליך מיוחד שכזה אפשר את חילופי המשמרות בצורה שתאפשר את ההתגברות על הקושי העצום ועל הפער האדיר בין הדורות.

עוד מתברר, כי ה' מעדיף את תכונת הנאמנות כתכונת יסוד במנהיגי ישראל.

על משה נאמר:

"...בְּכֹל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא,"

ועל יהושע נאמר:

"...לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל."

(במדבר יב, ז)

פרשת פנחס - משה ויהושע - חילופי משמרות (1) עמ' 227

ב

פרשת ואתחנן
(דברים ג)

1

כג וַיִּתְחַנֵּן אֱלֹהִים בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר. כד אִי־נִי ה' אַתָּה הַחֲלוֹתֵהָאוֹת אֶת־עַבְדְּךָ אֶת־גְּדֹלְךָ וְאֶת־יָדְךָ הַחֲזֹקָה אֲשֶׁר מִי־אֵל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כַמַּעֲשִׂיךָ וְכַגְּבוּרֹתֶיךָ. כה אַעֲבֹרָה־נָא וְאֶרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הַהַר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְבִּנּוּ.

2

כו וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם וְלֹא שָׁמַע אֵלַי וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי רַב־לֶךָ אֶל־תּוֹסֵף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדְּבָר הַזֶּה. כז עֲלֵה רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְשֹׂא עֵינֶיךָ מִמָּה וּצְפֹנָה וּתְיַמְנֶנָּה וּמִזְרָחָה וְרֹאה בְּעֵינֶיךָ כִּי לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה.

3

כח וַיִּצְוּ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְחִזְקִהוּ וְאִמְצִהוּ כִּי־הוּא יַעֲבֹר לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה וְהוּא יִנְחִיל אוֹתָם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְאֶה.

ה

פרשת מטות
(במדבר לב)

כח וַיִּצְוּ לָהֶם מֹשֶׁה אֶת אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן וְאֶת־רָאשֵׁי אָבוֹת הַמִּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

א

פרשת פנחס
(במדבר כז)

1

יב וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה עֲלֵה אֶל־הַר הַעֲבָרִים הַזֶּה וְרֹאה אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. יג וְרֹאיתָה אֵתָּה וְנֹאסַפְתָּ אֶל־עַמִּיךָ גַּם־אֵתָּה כַּאֲשֶׁר נֹאסַף אַהֲרֹן אַחִיךָ. יד כַּאֲשֶׁר מְרִיתֶם פִּי בַמִּדְבָּר־צֹן בַּמְרִיבֹת הַעֲדָה לְהַקְדִּישֵׁנִי בַמִּים לְעֵינֵיהֶם הֵם מִי־מְרִיבֹת קֹדֶשׁ מִדְּבַר־צֹן.

2

טו וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֱלֹהִים לֵאמֹר. טז יִפְקֹד ה' אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל־בָּשָׂר אִישׁ עַל־הַעֲדָה. יז אֲשֶׁר־יֵצֵא לִפְנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֹא לִפְנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יִזְצִיאוּם וְאֲשֶׁר יִבִּיאוּם וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת ה' כַּצֹּאן אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רֹעֵה.

3

יח וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן אִישׁ אֲשֶׁר־רוּחַ בּוֹ וְסָמַכְתָּ אֶת־יָדְךָ עָלָיו. יט וְהֶעַמְדַת אֹתוֹ לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וּלְפָנַי כָּל־הַעֲדָה וְצִוִּיתָה אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם. כ וְנִתְּתָה מֵהוֹדְךָ עָלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָל־עַדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כא וּלְפָנַי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֹד וְשָׂאֵל לוֹ בַּמִּשְׁפֵּט הָאוֹרִיִּים לְפָנָי ה' עַל־פִּיו יֵצְאוּ וְעַל־פִּיו יָבֹאוּ הוּא וְכָל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ וְכָל־הַעֲדָה.

4

כב וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֹתוֹ וַיִּקַּח אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיַּעֲמֵדְהוּ לְפָנַי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וּלְפָנַי כָּל־הַעֲדָה. כג וַיִּסְמַךְ אֶת־יָדָיו עָלָיו וַיִּצְוֶהוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' בְּיַד־מֹשֶׁה.

ד
פרשת וזאת הברכה

(דברים לד)

1

א ויעל משה מערבת מואב אל-הר נבו ראש הפסגה אשר על-פני ירחו ויראהו ה' את-כל-הארץ את-הגלעד עד-דן. ב ואת כל-נפתלי ואת-ארץ אפרים ומנשה ואת כל-ארץ יהודה עד הים האחרון. ג ואת-הנגב ואת-הכפר בקעת ירחו עיר התמרים עד-צער.

2

ד ויאמר ה' אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרעך אתנגנה הראייתה בעיניך ושמה לא תעבר.

3

ט ויהושע בן-נון מלא רוח חכמה כפי-סמך משה את-ידיו עליו וישמעו אליו בני-ישראל ויעשו כאשר צוה ה' את-משה.

ג
פרשת וילך

(דברים לא)

1

א וילך משה וידבר את-הדברים האלה אל-כל-ישראל. ב ויאמר אליהם בן-מאה ועשרים שנה אנכי היום לא-אוכל עוד לצאת ולבוא וה' אומר אלי לא תעבר את-הירדן הזה. ג ה' אלהיך הוא עבר לפניך הוא-ישמיד את-הגוים האלה מלפניך וירשתם יהושע הוא עבר לפניך כאשר דבר ה'...

2

ז ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל-ישראל חזק ואמץ כי אתה תבוא את-העם הזה אל-הארץ אשר נשבע ה' לאבותם לתת להם ואתה תנהילנה אותם. ח וה' הוא ההלך לפניך הוא יהיה עמך לא ירפך ולא יעזבך לא תירא ולא תחת.

1

ספר יהושע (א)

ט הלוא צויתיה חזק ואמץ אל-תערץ ואל-תחת כי עמך ה' אלהיך בכל אשר תלך.

משה ויהושע – חילופי משמרות (2)

א פרשת פנחס (במדבר כז)

1

יב ויאמר ה' אל-משה עלה אל-הר העברים הזה וראה את-הארץ אשר נתתי לבני ישראל. יג וראיתה אתה ונאספת אל-עמיק גם-אתה כאשר נאסף אהרן אחיך. יד כאשר מריתם פי במדבר-צן במריבת העדה להקדישני במים לעיניהם הם מיי-מריבת קדש מדבר-צן.

2

טו וידבר משה אל-ה' לאמר. טז יפקד ה' אל-הי הרוחת לכל-בשר איש על-העדה. יז אשר-יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין-להם רעה.

3

יח ויאמר ה' אל-משה קח-לך את-יהושע בן-נון איש אשר-רוח בו וסמכת את-ידך עליו. יט והעמדת אתו לפני אלעזר הכהן ולפני כל-העדה וצויתו אתו לעיניהם. כ ונתתה מהודך עליו למען ישמעו כל-עדת בני ישראל. כא ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים לפני ה' על-פיו יצאו ועל-פיו יבאו הוא וכל-בני-ישראל אתו וכל-העדה.

4

כב ויעש משה כאשר צוה ה' אתו ויקח את-יהושע ויעמדהו לפני אלעזר הכהן ולפני כל-העדה. כג ויסמך את-ידיו עליו ויצוהו כאשר דבר ה' ביד-משה.

ב פרשת ואתחנן (דברים ג)

1

כו ויתעבר ה' בי למענכם ולא שמע אלי ויאמר ה' אלי רב-לך אל-תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה. כז עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפנה ותימנה ומזרחה וראה בעיניך כי לא תעבר את-הירדן הזה.

2

כח וצו את-יהושע וחקהו ואמצהו כי-הוא יעבר לפני העם הזה והוא ינחיל אותם את-הארץ אשר תראה.

1 פרשת דברים (דברים א)

לו גם-בי התאנף ה' בגללכם לאמר גם-אתה לא-תבא שם. לח יהושע בן-נון העמד לפניך הוא יבא שמה אתו חזק כי-הוא ינחלנה את-ישראל.

ד
פרשת וזאת הברכה
(דברים לד)

1 א וַיַּעַל מֹשֶׁה מִעֲרֵבֶת מוֹאָב אֶל־הַר נְבוֹ רֹאשׁ הַפְּסָגָה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרֵחוֹ וַיִּרְאֶהוּ ה' אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אֶת־הַגִּלְעָד עַד־דָּן. ב וְאֵת כָּל־נַפְתָּלִי וְאֶת־אֲרָץ אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְאֵת כָּל־אֲרָץ יְהוּדָה עַד הַיָּם הָאֲחֵרוֹן. ג וְאֶת־הַנֶּגֶב וְאֶת־הַכּוֹכָר בַּקָּעַת יְרֵחוֹ עִיר הַתְּמָרִים עַד־צֶעֶר.

2 ד וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלִיעֲקֹב לֵאמֹר לְזֶרְעֶךָ אֲתִנְנֶנָּה הֲרֵאִיתִיךָ בְּעֵינֶיךָ וְשָׂמָה לֹא תַעֲבֹר.

3 ט וַיְהוֹשִׁעַ בְּיָנוּן מְלֹא רוּחַ חֲכָמָה כִּי־סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת־יָדָיו עָלָיו וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו בְּגִי־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה.

ג
פרשת וילך
(דברים לא)

1 א וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל. ב וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בְּדַמְאָה וְעֹשָׂרִים שָׁנָה אֲנֹכִי הַיּוֹם לֹא־אוּכַל עוֹד לְצַאת וּלְבוֹא וְה' אָמַר אֵלָי לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה. ג ה' אֶל־הֵיךָ הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ הוּא־יִשְׁמִיד אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ וַיִּרְשָׁתֶם יְהוֹשִׁעַ הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה'...

ה
פרשת דברים
(דברים ג)

כא וְאֵת־יְהוֹשֻׁעַ צִוִּיתִי בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר עֵינֶיךָ הֲרֵאתָ אֶת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהֵיכֶם לְשָׁנֵי הַמַּלְכִּים הָאֵלֶּה כִּי־עָשָׂה ה' לְכָל־הַמַּמְלָכוֹת אֲשֶׁר אִתָּה עֹבֵר שְׂמָה. כב לֹא תִירָאוּ כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם.

ח
ספר יהושע (א)

ט הֲלוֹא צִוִּיתִיךָ חֲזַק וְאַמְץ אֶל־תַּעֲרֹץ וְאֶל־תַּחַת כִּי עִמָּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּלְךָ.

ז
המשך פרשת וילך
(דברים לא)

י וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לַיהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינַי כָּל־יִשְׂרָאֵל חֲזַק וְאַמְץ כִּי אִתָּה תְּבוֹא אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָם לְתַת לָהֶם וְאִתָּה תִּנְחַלְנֶנָּה אוֹתָם. ה וְה' הוּא הַהֹלֵךְ לְפָנֶיךָ הוּא יְהִי עִמָּךְ לֹא יִרְפָּךְ וְלֹא יַעֲזֹבְךָ לֹא תִירָא וְלֹא תַחַת.

משה ויהושע – חילופי משמרות (3)

א פרשת פנחס (במדבר כז)

1

יב ויאמר ה' אל-משה עלה אל-הר העברים הזה וראה את-הארץ אשר נתתי לבני ישראל. יג וראיתה אתה ונאספת אל-עמיק גם-אתה כאשר נאסף אהרן אחיך. יד כאשר מריתם פי במדבר-צן במריבת העדה להקדישני במים לעיניהם הם מיימריבת קדש מדבר-צן.

2

טו וידבר משה אל-ה' לאמר. טז יפקד ה' אל-הי הרוחת לכל-בשר איש על-העדה. יז אשר-יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין-להם רעה.

3

יח ויאמר ה' אל-משה קח-לך את-יהושע בן-נון איש אשר-רוח בו וסמכת את-ידך עליו. יט והעמדת אתו לפני אלעזר הכהן ולפני כל-העדה וצויתיה אתו לעיניהם. כ ונתתה מהודך עליו למען ישמעו כל-עדת בני ישראל. כא ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים לפני ה' על-פיז יצאו ועל-פיו יבאו הוא וכל-בני-ישראל אתו וכל-העדה.

4

כב ויעש משה כאשר צוה ה' אתו ויקח את-יהושע ויעמדהו לפני אלעזר הכהן ולפני כל-העדה. כג ויסמך את-ידיו עליו ויצוהו כאשר דבר ה' ביד-משה.

ב פרשת ואתחנן (דברים ג)

1

כג ואתחנן אל-ה' בעת ההוא לאמר. כד אידני ה' אתה החלותראות את-עבדך את-גדלך ואת-ידך החזקה אשר מי-אל בשמים ובארץ אשר-עשה כמעשיך וכגבורתך. כה אעברה-נא ואראה את-הארץ הטובה אשר בעבר הירדן החר הטוב הזה והלבנון.

2

כו ויתעבר ה' בי למענכם ולא שמע אלי ויאמר ה' אלי רב-לך אל-תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה. כז עלה ראש הפסגה ושא עיניך ממה וצפנה ותימנה ומזרחה וראה בעיניך כי לא תעבר את-הירדן הזה.

3

כח וצו את-יהושע וחזקהו ואמצהו כי-הוא יעבר לפני העם הזה והוא ינחיל אותם את-הארץ אשר תראה.

ה פרשת מטות (במדבר לב)

כט ויצו להם משה את אלעזר הכהן ואת יהושע בן-נון ואת-ראשי אבות המטות לבני ישראל.

מ י נ ו י

ד
פרשת וזאת הברכה
(דברים לד)

1

א ויעל משה מערבת מואב אליהר נבו ראש הפסגה אשר על-פני ירחו ויראהו ה' את-כל הארץ את-הגלעד עד-דן. ב ואת כל-נפתלי ואת-ארץ אפרים ומנשה ואת כל-ארץ יהודה עד הים האחרון. ג ואת-הנגב ואת-הכפר בקעת ירחו עיר התמרים עד-צער.

2

ד ויאמר ה' אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרעך אתנגנה הראיתיך בעיניך ושמה לא תעבר.

3

ט ויהושע בן-נון מלא רוח חכמה כייסמוך משה את-ידיו עליו וישמעו אליו בני-ישראל ויעשו כאשר צוה ה' את-משה.

ה
ספר יהושע (א)

ט הלוא צויתיה חזק ואמץ אל-תערץ ואל-תחת כי עמך ה' אלהיך בכל אשר תלך.

ג
פרשת וילך
(דברים לא)

1

ז ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל-ישראל חזק ואמץ כי אתה תבוא את-העם הזה אל-הארץ אשר נשבע ה' לאבתם לתת להם ואתה תנחילנה אותם. ח וה' הוא ההלך לפניך הוא יהיה עמך לא ירפך ולא יעזבך לא תירא ולא תחת.

2

ד ויאמר ה' אל-משה הן קרבו ימיה למות קרא את-יהושע והתיצבו באהל מועד ואצוננו וילך משה ויהושע ויתיצבו באהל מועד.

3

כג ויצו את-יהושע בן-נון ויאמר חזק ואמץ כי אתה תביא את-בני ישראל אל-הארץ אשר-נשבעתי להם ואנכי אהיה עמך.